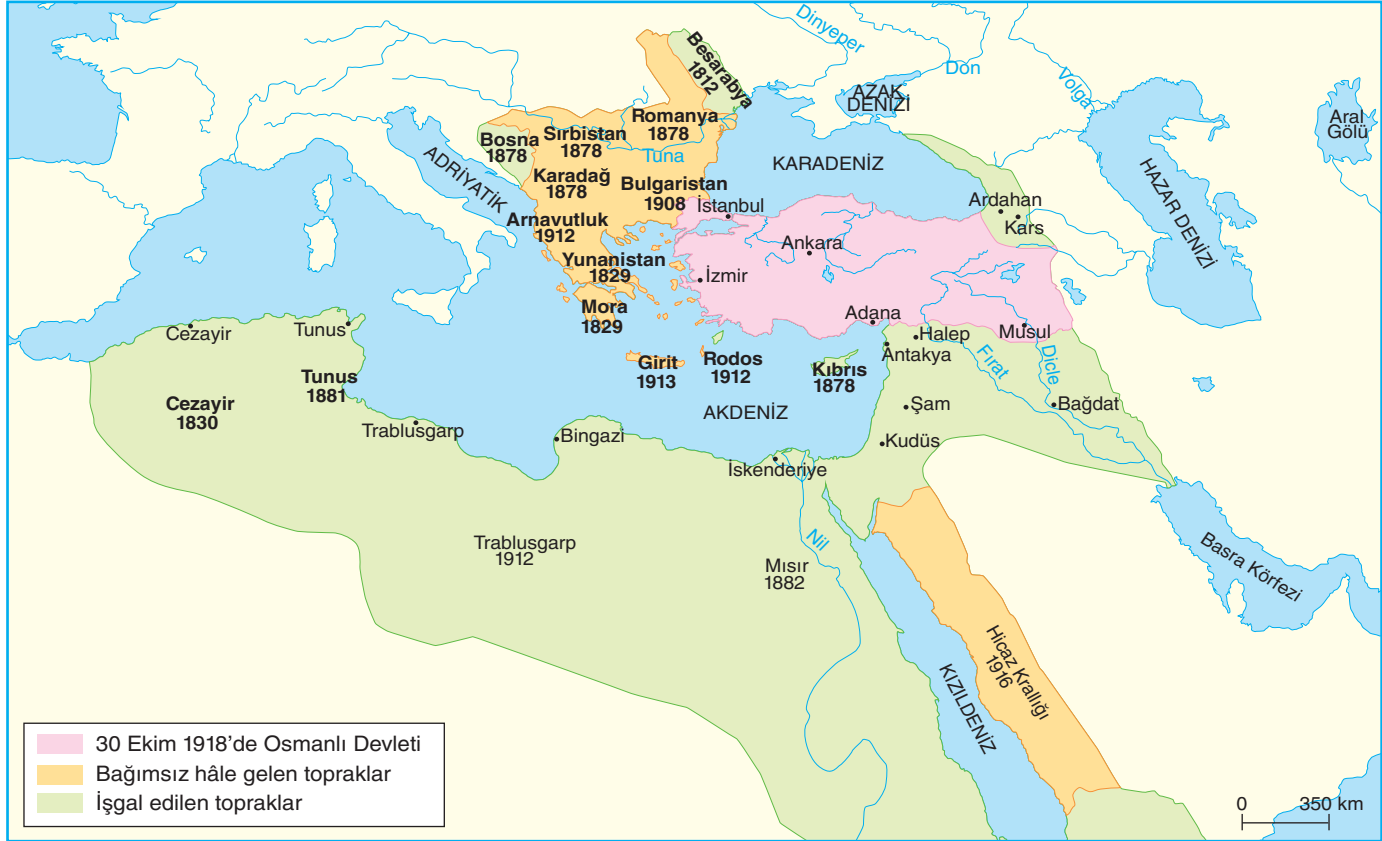

ULUSLARARASI İLİŞKİLERDE DENGİ STRATEJİSİ (1774-1914) - I

1774-1914 YILLARI ARASINDAKİ SİYASİ GELİŞMELER

1 Aynalıkavak Tenkihnamesi 1779	2 Kırım'ın Rus İşgaline Uğraması 1783	3 Fransız İhtilali'nin Çıkması 1789	4 Ziştovi Antlaşması'nın İmzalanması 1791	5 Yaş Antlaşması'nın İmzalanması 1792	6 Mısır'ın Fransızlar Tarafından İşgal Edilmesi 1798	7 El-Ariş Antlaşması'nın İmzalanması 1801
8 Sırp İsyanı'nın Çıkması 1804	9 Sened-i İttifak'ın İmzalanması 1808	10 Bükreş Antlaşması'nın İmzalanması 1812	11 Vienna Kongresi'nin Toplanması 1815	12 Rum İsyanı'nın Çıkması 1821	13 Sudan'da Mısır-Osmanlı Hâkimiyetinin Kurulması 1821-1881	14 Navarin Olayı'nın Yaşanması 1827
15 Edirne Antlaşması'nın İmzalanması 1829	16 Fransa'nın Cezayir'i İşgal Etmesi 1830	17 Kütahya Antlaşması'nın İmzalanması 1833	18 Hünkâr İskeleyi Antlaşması'nın İmzalanması 1833	19 Balta Limanı Antlaşması'nın İmzalanması 1838	20 Nizip Savaşı'nın Yapılması 1839	21 Tanzimat Fermanı'nın İlan Edilmesi 1839
22 Londra Antlaşması'nın İmzalanması 1840	23 Londra Boğazlar Sözleşmesi'nin Yapılması 1841	24 Kırım Savaşı'nın Yapılması 1853-1856	25 Paris Antlaşması'nın İmzalanması 1856			

Trablusgarp Savaşı Sırasında İtalya Donanmasının Harekâtı

26	İslahat Fermanı'nın İlan Edilmesi	1856	27	Süveyş Kanalı'nın Açılması	1869	28	Kanunuesasi'nin İlan Edilmesi	1876	29	Osmanlı-Rus Harbi'nin Yaşanması	1877-1878	30	Ayastefanos Antlaşması'nın İmzalanması	1878	31	Kıbrıs'ın İngiltere'ye Üs Olarak Verilmesi	1878	32	Berlin Antlaşması'nın İmzalanması	1878	33	Fransa'nın Tunus'u İşgal Etmesi	1881
34	Düyûn-ı Umûmiye'nin Kurulması	1881	35	Üçlü İttifak'ın Kurulması	1882	36	İngilizlerin Mısır'ı İşgal Etmesi	1882	37	Üçlü İtilaf'ın Kurulması	1907	38	II. Meşrutiyet'in İlan Edilmesi	1908	39	Bulgaristan'ın Bağımsız Olması	1908	40	Girit'in Yunanistan'a Bağlanması	1908	41	Avusturya'nın Bosna-Hersek'i İşgal Etmesi	1908
42	31 Mart Olayı'nın Çıkması	1909	43	Trablusgarp Savaşı'nın Çıkması	1911	44	Uşi Antlaşması'nın İmzalanması	1912	45	I. Balkan Savaşı'nın Başlaması	1912	46	Londra Antlaşması'nın İmzalanması	1913	47	Babiali Baskını'nın Yapılması	1913	48	II. Balkan Savaşı'nın Çıkması	1913	49	Atina Antlaşması'nın Yapılması	1913
50	İstanbul Antlaşması'nın Yapılması	1913	51	Bükreş Antlaşması'nın Yapılması	1913																		

I. Balkan Savaşı Öncesinde Balkanlar

I. Balkan Savaşı Sonrasında Balkanlar

ÖRNEK-1

Osmanlı Devleti, Avrupa'da ortaya çıkan Sanayi İnkılabı ve ulusçuluk düşüncesi etrafında XIX. yüzyılda toprak kayıplarına uğrayarak güç kaybetmiştir.

Bu yüzyılda Osmanlılar;

- I. Kıbrıs,
- II. Balkanlar,
- III. Kuzey Afrika

bölgelerinden hangilerini Sanayi İnkılabı'nın etkisiyle Avrupa devletlerine bırakmak zorunda kalmıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

ÖRNEK-2

Avrupa'da XIX. yüzyılda öne çıkan aşağıdaki düşüncelerden hangisi Osmanlı toplumunu diğerlerine oranla daha az etkilemiştir?

- A) Sömürgecilik
- B) Milliyetçilik
- C) Demokrasi
- D) Laiklik
- E) Kişi hakları

Viyana Kongresi ve Uluslararası Sorunlar (1815)

Fransız İhtilali'nin ardından Avrupa'da başlayan Napolyon Savaşları, Avrupa'daki dengeleri derinden sarsmıştır. Bozulan dengeleri yeniden kurmak için Rusya, Avusturya, Prusya ve İngiltere'nin katılımıyla Viyana Kongresi toplanmıştır. Kongre, Fransa'nın da katılımıyla daha önemli bir hâl almıştır.

Kongrede Avusturya'yı temsil eden Metternich'in ortaya attığı ve kendi ismiyle anılacak olan sistem damgasını vurmuştur. Bu sisteme göre Avrupa'nın neresinde bir ayaklanma çıkarsa monarşik devletler bir araya gelip bu ayaklanmayı bastıracaktı. Bu dönemde ayrıca Avrupa'da Napolyon'un bozduğu sınırların tekrar belirlenmesine karar verilmiştir.

1815 yılında Viyana Kongresi'ne Osmanlı Devleti'nin katılmamasına karşın Osmanlı Devleti'ni ilgilendiren konularla ilgili kararlar da alınmıştır. Rus Çarı I. Alexander "....." olarak dile getirdiği Osmanlı Devleti'ni parçalama planlarını masaya yatırmıştır.

Metternich

Rus Çarı I. Alexander

DiFnot

Viyana Kongresi ile birlikte Avrupa'da "Restorasyon Devri" başlamıştır. 1815'te başlayan Restorasyon Devri, 1827 Navarin Olayı'na kadar devam etmiştir. Osmanlı Devleti, Rumların bağımsızlıklarını tanımayınca İngiltere, Fransa ve Rusya bir araya gelerek Navarin'de Osmanlı donanmasını yakmışlardır. Bu durum, Avrupa devletlerinin Viyana Kongresi kararlarını çifte standart ilkesiyle uyguladıklarını ve Viyana Kongresi kararlarını alan Avrupa'nın iki yüzlü politika izlediğini göstermektedir.

ÖRNEK-3

Viyana Kongresi'nde oluşturulan Metternich Sistemi'nin öncelikli amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Rusya'nın sıcak denizlere inmesini önlemek
- B) Avrupa'daki milliyetçi hareketlere engel olmak
- C) Sömürgecilik rekabetine son vermek
- D) Mezhep savaşlarının yaşanmasını önlemek
- E) Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğü sağlamak

ÖRNEK-4

Osmanlıların XIX. yüzyılda karşı karşıya kaldığı aşağıdaki sorunların hangisinde Avrupalı devletlerin etkisinden söz edilemez?

- A) Celali isyanları
- B) Azınlık isyanları
- C) Kuzey Afrika toprakları
- D) Boğazların geleceği
- E) Kutsal yerler

Şark Meselesi (Doğu Sorunu)

- ✓ XIX. yüzyılda siyasi bir terim olarak karşımıza çıkan Şark Meselesi'nin kökenleri çok eskiye dayanmaktadır. Temel amacı Türkleri Avrupa'dan ve Anadolu'dan atmak olan Şark Meselesi, 1071 'na kadar dayanmaktadır.

Birinci Aşama

Şark Meselesi'nin birinci aşamasında Türkleri Avrupa'da durdurmak vardır. Türkler, 1071 yılında Malazgirt Savaşı ile Anadolu'ya girmiş ve kısa sürede Balkanlara ulaşmıştır. 1683 yılına gelindiğinde Türkler Viyana kapılarına kadar dayanmıştır. Türklerin Viyana önlerinde yenilmeleri ve Avrupa'dan geri çekilmeye başlamaları Şark Meselesi'nin birinci aşamasını sonlandırmıştır.

İkinci Aşama

Şark Meselesi'nin ikinci aşamasında ise Türkleri Balkanlardan atmak vardır. Bu politikayla Osmanlı himayesinde yaşayan Sırp, Rum ve Bulgar gibi gayrimüslim halkı Osmanlılara karşı ayaklandırıp onlara bağımsızlıklarını kazandırmak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda önce özerk olan Balkan ulusları, zamanla bağımsızlıklarını kazanmışlardır.

- ✓ Şark Meselesi, Rusya için önemli bir politikaydı. Rusya, Akdeniz'e ulaşabilmek için Osmanlı toprakları üzerine sürekli saldırgan bir politika takip etmiştir.
- ✓ 1774 yılında Antlaşması'yla Karadeniz'e çıkan Ruslar, 1878 Ayastefanos Antlaşması ile Kars, Ardahan, Batum ve Doğubayezit'i alarak Doğu Anadolu'ya çıkış kapısı bulmuştur.
- ✓ Balkan Savaşlarını da destekleyen Ruslar, Balkan uluslarının topraklarını genişleterek Balkan koridorundan Akdeniz'e inmeyi amaçlamıştır. Rusya, bu politikalar etrafında birçok defa Ortodoks haklarını bahane etmiştir. Osmanlı Devleti'nin yanında olan İngiltere, Akdeniz politikasında Rusya'nın önünde hep engel oluşturmuştur.

DİFnot

Şark Meselesi, XX. yüzyılda yeni bir boyut kazanmıştır. İngiltere'nin Arap vilayetlerini ele geçirme, Fransa'nın Suriye'ye yerleşme, Almanya'nın Orta Doğu'ya yayılma çabası bu boyutun bazı aşamalarıdır. Bunun yanında Avrupa devletlerinin Doğu Anadolu'da bir Ermeni Devleti kurma planları da bu politikanın bir parçasıdır. Ancak Türk halkının verdiği bağımsızlık mücadelesi, Şark Meselesi'nin Anadolu politikasının başarısız olmasını sağlamıştır.

Şark Meselesi Nedir?

İlk defa 1815'te Viyana Kongresi'nde kullanılan ve sonra siyaset adamlarıyla tarihçiler nezdinde önem kazanan Şark Meselesi, temel hatlarıyla iki önemli süreçten oluşmaktadır. Bunlardan birincisi "1071-1683" yılları arasındaki Şark Meselesi'dir. Bu yıllar arasında Avrupa, Türklere karşı savunmaya geçmiş, Türkler ise fetihlere hız kazandırarak akıncılarını Avrupa topraklarına göndermiştir. Bu ilk süreç olan Şark Meselesi'nde temel amaç Türkleri Anadolu'ya sokmamak, Türklerin Anadolu'daki ilerleyişini durdurmak ve Türklerin Rumeli'ye girişini engellemektir. İstanbul'un Türkler tarafından fethini engellemek isteyen Avrupa devletleri, Türklerin Balkanlar üzerinden Avrupa içlerine doğru ilerleyişine engel olmak için birçok politika izlemişlerdir. Bu politikalar, Şark Meselesi'nin ilk planlı durdurma safhasını oluşturmuştur.

Şark Meselesi'nin Batılılarca bu hedeflerine rağmen Türkler Anadolu'ya girmiş, Balkanları tamamen ele geçirmiş ve Viyana kapısına kadar dayanmışlardır. Ancak 1683 yılında Türklerin Viyana önlerindeki yenilgisi, "Şark Meselesi'nin birinci safhasını da sona erdirmiştir. Birinci aşamanın bitmesiyle aynı şekilde bu tarihlerde Şark Meselesi'nin ikinci safhası başlamıştır. Bu safhada, yenilgiye uğrayan Türkler, Anadolu'da tutunmaya çalışmış; Avrupa devletleri ise taarruza geçmiştir. 1920 yılına kadar devam eden bu aşamada Avrupa devletlerinin ilk amacı, Avrupa'daki Türk hâkimiyetinde olan Hristiyan milletlerini isyana teşvik etmek olmuştur. Birinci maddede istenen amaca ulaşılmazsa ikinci bir plan Türklerden bu Hristiyan milletleri için reformlar (Islahat Fermanı) istemek olacaktır. İkinci aşama; Türkleri Balkanlardan tamamen atmak, İstanbul'u Türklerin elinden almak, Osmanlı Devleti'nin toprakları üzerinde yaşayan Hristiyan azınlıklar lehine reformlar yaptırmak, muhtariyet elde etmek veya mümkün olursa onları istiklallerine kavuşturmaktır.

Amaçlarına ulaşan Avrupa Devletleri, Balkan Savaşları sonucu Türkleri Avrupa'dan çıkardılar. Avrupalı devletlerin asıl amacı, Osmanlı Devleti'nin Asya topraklarında yaşayan Hristiyanlara (Ermeniler) ve Yahudilere ayrı devlet kurmaktır. Hristiyan Batı I. Dünya Savaşı sonunda Osmanlı'ya zorla imzalattığı Sevr Antlaşması'yla Doğu Anadolu'da bir Ermeni Devleti kurduğunu istediysen de Türk milleti, Kazım Karabekir Paşa'nın önderliğinde buna izin vermedi. Avrupalı devletler, Türkleri Anadolu'dan çıkarmak veya sömürge yapmak için I. Dünya Savaşı'ndan sonra Mondros Antlaşması'nı bahane ederek Anadolu'yu dört bir yandan işgale başladı fakat Türk milleti, Mustafa Kemal Paşa'nın önderliğinde Kurtuluş Savaşı'nı kazanarak Anadolu'da kalmayı başardı.

Aşağıdaki soruları bu parçaya göre cevaplayınız.

a. Şark Meselesi'nin temel felsefesi nedir?

.....

b. Şark Meselesi ifadesi ilk olarak nerede ve hangi devlet tarafından dile getirilmiştir?

.....

c. Şark Meselesi'nin Anadolu ayağının başarısız olma nedenlerini yazınız.

.....

Mora İsyanı (1821) ve Yunanistan'ın Kurulması (1829)

- ✓ İstanbul'un Fethi'nin ardından İstanbul'da bulunan Fener Rum Patrikhanesi'ne Fatih Sultan Mehmet geniş ayrıcalıklar tanımıştır. Zamanla Ortodoks toplulukları üzerinde söz sahibi olan Rumlar, Osmanlı Devleti içinde de imtiyazlar elde ederek tercümanlık görevlerinde bulunmuşlardır.
- ✓ XIX. yüzyılda Fransız İhtilali'nin yaydığı ulusçu düşünceler, Osmanlı sınırları içerisinde yaşayan Rumları etkileyerek Cemiyetinin savunduğu Megali İdea düşüncesi etrafında Rum ayaklanmaları ortaya çıkmıştır. Bu düşüncenin temel hedefi, Bizans'ı canlandırıp Büyük Yunanistan'ı kurmaktır.

DİFnot

Avrupalı aydınlar, Yunan medeniyetini Avrupa medeniyetinin temeli saymaktaydılar. Bu durum, Yunan İsyanı'nı desteklemelerinin en önemli nedenidir.

- ✓ İlk olarak Alexander İpsilanti tarafından Eflak ve Boğdan'da başlatılan isyan başarısız olmuştur. Rumlar asıl isyanı 1821'de Mora Yarımadası'nda başlatmıştır. Aynı dönemde Mora Valisi Tepedelenli Ali Paşa'nın da Osmanlı Devleti'ne isyan etmesi, Osmanlı Devleti'ni güç duruma düşürmüştür.
- ✓ II. Mahmut, Mora'da başlayan Rum İsyanı'nı bastıramayınca Mısır Valisi Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dan yardım istemiştir.
- ✓ Kavalalı Mehmet Ali Paşa, Mora ve Girit valilikleri karşılığında isyanı bastıracağını söylemiştir. II. Mahmut'un bu isteği kabul etmesi üzerine Kavalalı Mehmet Ali Paşa, oğlu İbrahim Paşa'yı Mora'ya göndermiştir. İbrahim Paşa isyanı kısa sürede bastırmıştır.
- ✓ Rum İsyanı'nın bastırılmasından rahatsız olan İngiltere, Rusya ve Fransa Osmanlı Devleti'nden Yunanistan'a özerklik verilmesini istemiştir. Bu istekleri Osmanlı Devleti tarafından kabul edilmeyince önce birleşerek Navarin'de Osmanlı donanmasını yakmışlar daha sonra da Rusya, Osmanlı'ya savaş ilan etmiştir. Bu saldırılar karşısında daha fazla dayanamayan Osmanlı Devleti, 1829 yılında Edirne Antlaşması ile Yunanistan'ın bağımsızlığını tanımıştır.

Tepedelenli Ali Paşa

DİFnot

Yunanistan, milliyetçi isyanların etkisiyle Osmanlı Devleti'nden ayrılarak bağımsızlığını kazanan ilk devlettir. Bu durum, Balkanlarda yaşayan diğer azınlıkları da cesaretlendirmiştir.

- ✓ Mora'da başlayan isyan daha sonra Osmanlı Devleti'nde Mısır Sorunu'nu doğurmuştur. Mora'da bağımsız bir Yunanistan'ın kurulması sonrasında Kavalalı Mehmet Ali Paşa, Mora valiliği yerine Osmanlı Devleti'nden Suriye valiliğini istemiştir. Osmanlı Devleti de bu isteği reddedince Kavalalı Mehmet Ali Paşa, Osmanlı Devleti'ne karşı giriştiği mücadelede Kütahya'ya kadar ilerlemiştir. Bu durum karşısında Osmanlı Devleti "Denize düşen yılana sarılır." mantığıyla Rusya'dan yardım istemiştir. Rusya'nın çıkarlarıyla kesişen bu durum sonucunda Rusya ile yapılan Hünkâr İskelesi Antlaşması'yla Rusya, Karadeniz'de güvenliğini sağlamıştır. 1841'de Hünkâr İskelesi Antlaşması geçerliliğini kaybetse de Osmanlı-Rus ilişkileri 1853-1856 Kırım Harbi'ne kadar çatışmasız geçmiştir.

1. Osmanlı Devleti, devletler arası politikada “kendine yerlilik” ilkesiyle hareket etmekteydi. Değişen dünya dengeleri karşısında yeni adımlar atarak gücünü korumaya çalışmıştır. Bu amaçla XVIII. yüzyılda devlet kurumlarında Batı’yı örnek alarak askerî ve teknik alanlar başta olmak üzere geniş çaplı ıslahat programları hazırlamıştır.

Bu bilgilere göre değişen Osmanlı siyasetiyle ilgili,

- I. Avrupa’daki gelişmeleri takip etmeye başlamıştır.
- II. Osmanlı Devleti, uyguladığı politikalarla tek başına ayakta kalamamıştır.
- III. Rusya, Osmanlı Devleti’nin toprak bütünlüğünü sürekli tehdit etmiştir.

düşüncelerinden hangileri dile getirilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

2. XIX. yüzyılda Osmanlı toprak bütünlüğünü tehdit eden devletler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) İngiltere B) Avusturya C) Fransa
D) Yunanistan E) Lehistan

3. 1815 yılında toplanan Viyana Kongresi’nde Avrupa’da sınırlar belirlenirken milliyet, din ve dil unsurları dikkate alınmamıştır.

Bu durumun sonucunda aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıktığı söylenebilir?

- A) Ekonomik sorunların çözülmesi
B) Sınır çatışmalarının artması
C) Bugünkü Avrupa haritasının çizilmesi
D) Ulusçu düşüncelerin önemini kaybetmesi
E) Mutlak monarşilerin güç kazanması

4. Fransız İhtilali’nin yaydığı ulusçu düşüncelere karşı toplanan Viyana Kongresi’ne aşağıdaki devletlerden hangisi katılmamıştır?

- A) Osmanlı B) İngiltere C) Avusturya
D) Rusya E) Prusya

5. 1815 Viyana Kongresi’nde;

- I. Avrupa’nın yeni sınırları,
- II. Şark Meselesi,
- III. Macar Mülteciler Sorunu

konularından hangilerinin gündeme geldiği söylenmez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

6. • 1815 Viyana Kongresi’nde devreye sokulan Metternich Sistemi’ne göre Avrupa’nın neresinde milliyetçi bir ayaklanma çıkarsa bu ayaklanmayı bastırmak için kongreye katılan devletler birlikte hareket edecekler.
- 1827 yılında Mora’da çıkan Rum ayaklanması sırasında Osmanlı Devleti, Mora’daki Rumların özerk olmalarına izin vermediği için İngiltere, Fransa ve Rusya Navarin’de Osmanlı donanmasını yakmıştır.

Bu iki durum birlikte düşünüldüğünde aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Avrupa devletleri, Viyana Kongresi kararlarını çıkarları doğrultusunda uygulamıştır.
- B) Avrupa devletleri, her konuda azınlıkların yanında olmuşlardır.
- C) Mora’daki Yunan ayaklanması tüm dünyanın dikkatini çekmiştir.
- D) Viyana Kongresi kararları büyük devletleri rahatsız etmiştir.
- E) Osmanlı donanmasının yakılması, Rumların bağımsız olması için önemli bir adımdır.

7. Viyana Kongresi'nde Osmanlı Devleti ile ilgili "Şark Meselesi" tabirini kullanan devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İngiltere B) Rusya C) Fransa
D) Prusya E) Avusturya

8. Tarihi çok eskilere dayanan Şark Meselesi tabirinin;

- I. Türkleri Avrupa'da durdurmak,
II. Türkleri Orta Doğu'ya sürmek,
III. Türkleri Balkanlardan atmak

politikalarından hangilerini kapsadığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

9. Rumlar, Osmanlı Devleti içerisinde ayrı bir statüye sahipti. İstanbul'un Fethi ile birlikte Fener Rum Patrikhanesi'ne ayrı bir önem verilerek Rumlara ibadet hürriyeti tanındı. İstanbul'daki Rumlar, yabancı dillere hâkim olduklarından devlet kademelerinde tercümanlık görevine getirilerek reisülküttapların en yakın çalışma arkadaşı oldular. XIX. yüzyıla gelindiğinde Rumlar, Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklanarak 1829'da bağımsızlıklarını elde ettiler.

Buna göre Avrupa'da yaşanan aşağıdaki gelişmelerden hangisi Rum Ayaklanması'nın nedeni olarak gösterilebilir?

- A) Rönesans Hareketi B) Coğrafi Keşifler
C) Aydınlanma Çağı D) Fransız İhtilali
E) Sanayi İnkılabı

10. Osmanlı Devleti'nin XIX. yüzyıldaki;

- I. iltizam uygulamasına başvurmak,
II. denge politikası izlemek,
III. askerî alanda ıslahatlar yapmak

faaliyetlerinden hangilerinin mevcut topraklarını koruma amacı taşıdığı söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

11. XIX. yüzyılda Balkanlardaki uluslar, Osmanlı Devleti'nden ayrılarak bağımsız devletler kurmak için sık sık isyan etmişlerdir. Bu isyanları çıkartan uluslara Avrupa devletleri destek olmuştur.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi söylenebilir?

- A) Balkanlar, Osmanlı Devleti'nin elinden çıkmıştır.
B) Avrupa devletleri, Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmıştır.
C) Osmanlı Devleti, ulusçu isyanları desteklemiştir.
D) Avrupa devletleri, Viyana Kongresi kararlarını uygulamıştır.
E) Azınlıklar zamanla yönetime katılmıştır.

12. Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanmasında etkili olan cemiyet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Filik-i Eteryâ
B) Göçmenler Komisyonu
C) Pontus Rum
D) Taşnak Sütyun
E) Yunan Kızılhaç

13. Mora'da çıkan ayaklanmayı bastırmada başarısız olunca Osmanlı Devleti'nin;

- I. Kavalalı Mehmet Ali Paşa'dan yardım istemek,
II. Rusya ile iyi ilişkiler kurmak,
III. Tanzimat Fermanı'nı ilan etmek

çarelerinden hangilerine başvurduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

1066587

ÖĞRENCİ NO		YANITLAR	
1	0 0 0 0 0 0	1	A B C D E
2	0 1 1 1 1 1	2	A B C D E
3	2 2 2 2 2 2	3	A B C D E
4	3 3 3 3 3 3	4	A B C D E
5	4 4 4 4 4 4	5	A B C D E
6	5 5 5 5 5 5	6	A B C D E
7	6 6 6 6 6 6	7	A B C D E
8	7 7 7 7 7 7	8	A B C D E
9	8 8 8 8 8 8	9	A B C D E
10	9 9 9 9 9 9	10	A B C D E

Kırım Savaşı Öncesi Osmanlı-Rus İlişkileri

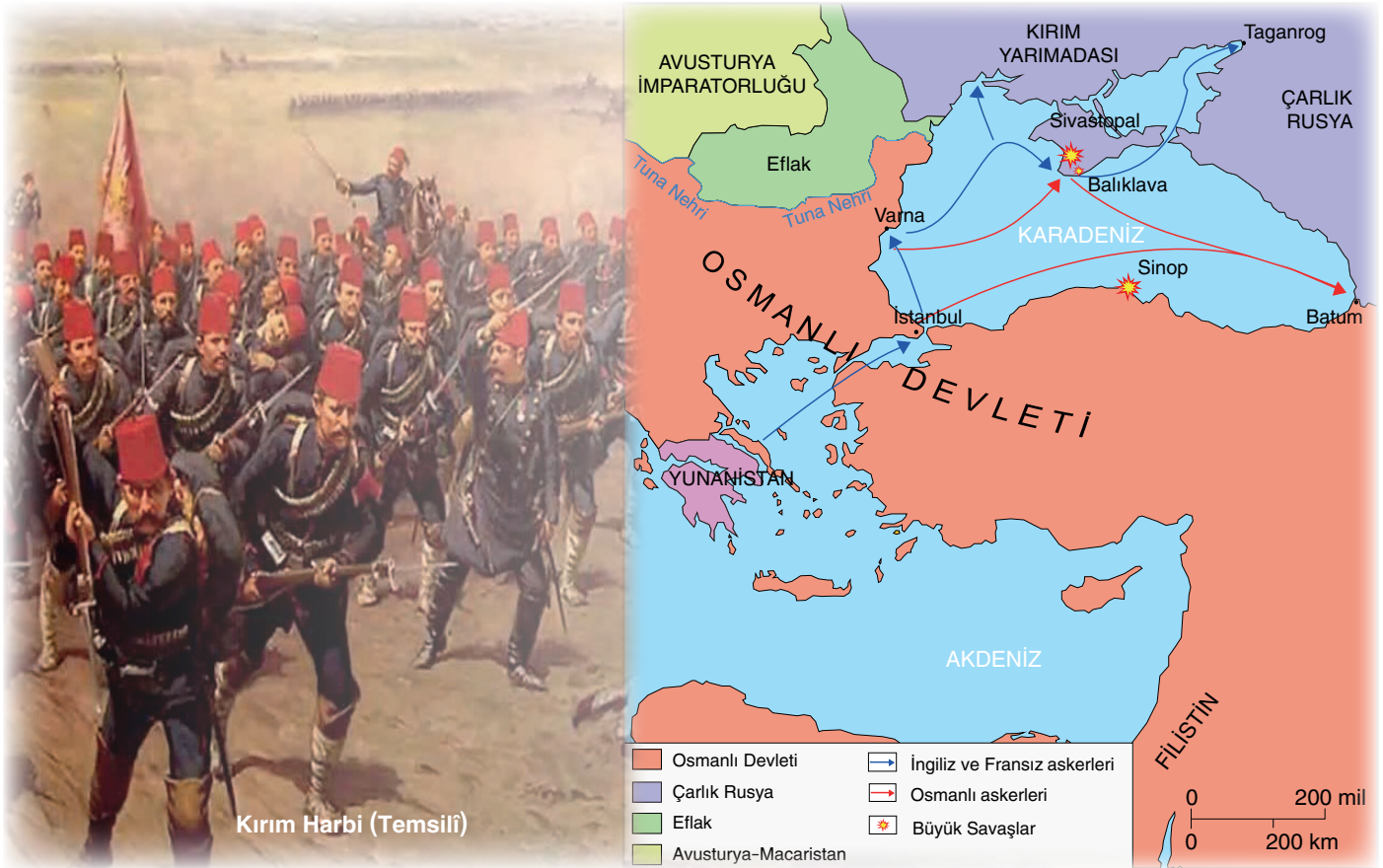
- ✓ Kırım Savaşı öncesinde Osmanlı Devleti'yle Rusya arasında gündeme gelen bir diğer sorun da kutsal yerler sorunudur. Katolikler ve Ortodokslar arasında kutsal yerlerin kimin kontrolünde olacağı sürekli çatışma konusu olmuştur.
- ✓ Rusya, 1774 yılında Küçük Kaynarca Antlaşması sonrasında kutsal yerleri serbestçe ziyaret etme hakkı elde etmesine karşın Osmanlı Devleti'nin Katolik Fransızlara da bazı ayrıcalıklar vermesi Rusya'yı rahatsız etmiştir. 1853 yılında Rus elçisi Mençikof İstanbul'a gelerek Osmanlı Devleti'nden kutsal yerler konusunda bazı taleplerde bulunmuştur. Osmanlı Devleti bu istekleri reddedince Rusya, Eflak ve Boğdan'a saldırmıştır.

Kırım Savaşı (1853-1856)

- ✓ Kırım Savaşı'nın asıl nedeni, Rusya'nın güneye inme politikasıdır. Rusya'nın kutsal yerler konusundaki isteklerinin kabul edilmesi ve Macar Mültecileri Sorunu yaşanması, Kırım Savaşı'nın görünür nedenleridir. Osmanlı Devleti, Rumeli'de ve Kafkaslarda Ruslarla kıyasıya bir mücadeleye girmiştir. Ruslar, Sinop'taki Osmanlı donanmasını yakınca savaşın seyri Osmanlı Devleti'nin aleyhine değişmiştir.
- ✓ Rusya'nın Karadeniz'de güçlenmesinden rahatsız olan İngiltere; Fransa, Avusturya ve Piyemonte'yi de yanına alarak Osmanlı Devleti'ne yardım etmiştir. Kırım'a asker çıkaran müttefik kuvvetleri karşısında daha fazla tutunamayan Rusya barış istemiştir.

DİFnot

İtalyan şehir devletlerinden olan Piyemonte'nin bu savaşa asker göndermesi, İtalyan siyasi birliğini kurmalarında etkili olmuştur.

Paris Barış Antlaşması (1856)

- ✓ Kırım Savaşı'nın ardından Fransa'nın başkenti Paris'te Osmanlı Devleti, İngiltere, Rusya, Prusya, Avusturya ve Piyemonte bir araya gelmiştir.

DİFnot

Prusya, Kırım Savaşı'na askerî destek göndermemesine karşın Paris Antlaşması'na katılmıştır.

Antlaşmanın Maddeleri

- ✓ Osmanlı Devleti bir Avrupa devleti sayılacak, Avrupa hukukundan yararlanacak ve Osmanlı'nın toprak bütünlüğü Avrupa devletlerinin garantisi altında olacaktır.
- ✓ Boğazların statüsü 1841 Londra Boğazlar Sözleşmesi'ne göre belirlenecektir. Boğazlar, bütün devletlerin savaş gemilerine kapalı olacaktır.
- ✓ Osmanlı Devleti ve Rusya Karadeniz'de donanma bulunduramayacak, Karadeniz tarafsız hâle gelecektir.
- ✓ Avrupa devletleri, Osmanlı Devleti'nin ilan ettiği Islahat Fermanı'nı dikkate alacak fakat fermanın uygulamasına karışmayacaklardır.
- ✓ Taraflar, savaşta aldıkları yerleri iade edeceklerdir.

Antlaşmanın Önemi

- ✓ Osmanlı Devleti ilk kez Avrupa devleti sayılmış ve Avrupalı devletler hukukundan yararlanmıştır.
- ✓ Karadeniz'in tarafsız hâle gelmesi, Osmanlı Devleti'nin savaşta kazandığı başarının masa başında göz ardı edildiğinin kanıtıdır.
- ✓ Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünün Avrupa devletlerinin garantisi altında olması, Osmanlıların kendini koruyamayacak kadar güçsüz olduğunun göstergesidir.
- ✓ Osmanlı Devleti, antlaşma sırasında Avrupa devletlerinin desteğini alabilmek için Islahat Fermanı'nın maddelerini antlaşma metnine eklemiştir.

Paris Antlaşması (1856)

DİFnot

- ✓ Osmanlı Devleti Batılı devletlerle ilk defa bu kadar yakın ilişki içerisine girdi ve binlerce Avrupalı, Osmanlı ülkesine geldi. Bunların başında Osmanlı'da hemşireliğin kurucusu olarak kabul edilen Florence Nightingale gelmektedir.
- ✓ Osmanlı Devleti bu savaş esnasında cepheler arası koordinasyonu sağlayabilmek için Kırım, Şumnu, Edirne ve İstanbul arasında ilk telgraf hatlarını döşemiştir.
- ✓ Osmanlı Devleti, ilk defa bu savaş sırasında masraflarını karşılamak için dış borç arayışı içine girmiştir. 1854 yılında İngiltere'den alınan borçlar, Osmanlı Devleti için yeni mali krizleri beraberinde getirmiştir. Bu borçlar zamanla ödenemez duruma gelince 1881 Muharrem Karamamesi ile Düyûn-ı Umûmiye İdaresi kurularak Avrupalı devletler tarafından Osmanlı Devleti'nin gelir kaynaklarına el konmuştur.

ÖRNEK-5

Yasemin Öğretmen, öğrencisi Fatma'dan Kırım Savaşı ve ardından imzalanan Paris Antlaşması ile ilgili bir ödev hazırlamasını istemiştir.

Fatma'nın hazırladığı ödevde aşağıdaki ifadelerden hangisinin geçmesi beklenemez?

- A) Macar Mülteciler Sorunu
- B) Florence Nightingale
- C) Kanunuesasi
- D) Dış borç
- E) Islahat Fermanı

ÖRNEK-6

- I. Kırım Harbi
- II. 1828-1829 Osmanlı-Rus Harbi
- III. 1768-1774 Osmanlı-Rus Harbi

Yukarıdaki Osmanlı-Rus mücadelelerinin hangilerinden Osmanlı Devleti galip devlet statüsü ile ayrılmıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

ÖRNEK-7

Osmanlı Devleti, Rusya ile 1853-1856 yılları arasında Kırım Savaşı'nı yapmıştır. Bu savaş sonucunda Avrupalı devletlerin desteği ile başarılı olan Osmanlı Devleti'nin bazı bölgelerde egemenlik alanı daralmıştır.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin Kırım Savaşı sonrasında imzaladığı Paris Antlaşması ile aşağıdaki bölgelerin hangisinde eski gücünü kaybettiği söylenebilir?

- A) Karadeniz
- B) Orta Doğu
- C) Balkanlar
- D) Anadolu
- E) Kuzey Afrika

ÖRNEK-8

Avrupalı devletler, Osmanlı Devleti'nin denizlerdeki egemenliğini sonlandırmak için birçok kez Osmanlı donanmasını yakmışlardır.

Buna göre Osmanlı donanmasının en son yakıldığı yer aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Navarin
- B) İnebahtı
- C) Çeşme
- D) Sinop
- E) Tunus

ÖRNEK-9

XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde Katoliklerin koruyuculuğunu Fransa, Ortodoksların koruyuculuğunu Rusya, Protestanların koruyuculuğunu da İngiltere üstlenmiştir.

Bu durum Osmanlı Devleti'nde, aşağıdakilerden hangisine neden olduğu savunulamaz?

- A) Müslüman olmayanlara yönelik ıslahat yapılmasına
- B) Yönetimde dinî kuralların terk edilmesine
- C) İç işlerine karışılmasına
- D) Yıkılış sürecinin hızlanmasına
- E) Egemenlik haklarının kısıtlanmasına

(2015-YGS)

ÖRNEK-10

Osmanlı Devleti, 1856 Paris Antlaşması sırasında toprak bütünlüğünün Avrupa devletlerinin garantisi altında olmasını kabul etmiştir.

Bu durum Osmanlı Devleti açısından aşağıdakilerden hangisinin açık bir kanıtıdır?

- A) Bir Avrupa devleti sayıldığıının
- B) Kendi topraklarını koruyamayacak kadar zayıf olduğunun
- C) Avrupa devletleriyle sorunlarını çözdüğünün
- D) Ulusçu isyanlardan etkilendiğinin
- E) Demokratik bir yönetim anlayışını benimsediğinin

ETKİNLİK-2

Kırım Savaşı ile ilgili bir proje ödevi hazırlayan Şükran, ödevinde aşağıdaki kavram veya ifadelerle yer vermiştir.

Şükran'ın konusunun kapsamının dışına çıktığı kutucukları bulup işaretleyiniz.

☐ a. Sinop Baskını	☐ b. Macar Mülteci Sorunu	☐ c. Mençikof
☐ d. Piyemonte	☐ e. Paris Antlaşması	☐ f. Mısır Sorunu
☐ g. Islahat Fermanı	☐ h. İngiltere	☐ ı. Dış borçlar
☐ j. Karadeniz'in tarafsızlığı	☐ k. Tanzimat Fermanı	☐ l. Rum Ayaklanması
☐ m. Boğazlar Sorunu	☐ n. Müttefik Devletler	☐ o. Çar I. Nikola
☐ p. Kutsal Yerler	☐ r. Kavalalı Mehmet Ali Paşa	☐ s. Prusya
☐ t. Ortodoks	☐ u. Sened-i İttifak	

1. Rus çarı I. Nikola, Osmanlı Devleti üzerinde geleneksel Rus siyasetini uygulayabilmek için İngiltere'ye "Hasta adam" olarak gördüğü Osmanlı Devleti'nin topraklarını paylaşma önerisinde bulunmuştur. İngiltere bu öneriyi reddetmiştir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin kanıtıdır?

- A) Rusya'nın yayılmacı siyasetinden vazgeçtiğinin
B) İngiltere ve Rusya'nın ittifak içinde olduğunun
C) Ulusçu ayaklanmaların Osmanlı toprak bütünlüğünü tehdit ettiğinin
D) İngiltere'nin Osmanlı toprak bütünlüğünü desteklediğinin
E) Karadeniz'in tarafsızlığının korunduğunun

2. 1853-1856 yılları arasında Rusya ile yapılan Kırım Savaşı'ndan Osmanlı Devleti galip çıkmasına karşın topraklarında herhangi bir genişleme olmamıştır.

Bu durumun;

- I. Osmanlı Devleti'nin savaşı, müttefikleri sayesinde kazanması,
II. Rusya'nın gücünden çekinilmesi,
III. Avrupa devletlerinin Osmanlı toprak bütünlüğünü desteklemekten vazgeçmesi

nedenlerinin hangilerinden kaynaklandığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) II ve III

3. 1853-1856 Osmanlı-Rus Savaşı'na;

- I. Macar Mülteciler Meselesi,
II. Kutsal Yerler Sorunu,
III. Rusların Karadeniz'e çıkmak istemesi

durumlarından hangilerinin neden olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) II ve III

4. Kırım Savaşı sırasında Osmanlı Devleti'ne destek olan;

- I. Piyemonte,
II. İngiltere,
III. Avusturya

devletlerinden hangileri daha sonraki dönemde İtalyan siyasi birliğinin kurulmasında etkili olmuşlardır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve II
E) II ve III

5. Paris Antlaşması'nın,

- I. Osmanlı toprak bütünlüğü, Avrupa devletlerinin garantisinde olacaktır.
II. Karadeniz, tarafsız hâle gelecektir.
III. Osmanlı Devleti, bir Avrupa devleti sayılacaktır.

maddelerinden hangileri Osmanlı Devleti açısından doğrudan olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmıştır?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) Yalnız III
D) I ve III
E) I, II ve III

- 6.

XIX ve XX. yüzyıllarda Osmanlı Devleti'nin toprak kayıplarını gösteren bu haritaya göre Osmanlıların kayıplarının;

- I. sömürgecilik,
II. milliyetçilik,
III. mutlakiyetçilik

düşüncelerinden hangilerinin etrafında ortaya çıktığı söylenebilir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız II
C) I ve II
D) I ve III
E) II ve III

7. Aşağıdaki devletlerden hangisi Kırım Savaşı'na askeri destek göndermemesine karşın Paris Antlaşması'na katılmıştır?

- A) Prusya B) Fransa C) Avusturya
D) İngiltere E) Piyemonte

8. Osmanlı Devleti Paris Antlaşması metnine Islahat Fermanı'nı ekleyerek;

- I. Avrupa devletlerinin desteğini alma,
II. uluşçu ayaklanmaları destekleme,
III. kültürel hayatı canlandırma

durumlarından hangilerini amaçlamıştır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

9. Osmanlı Devleti'nde görülen aşağıdaki olayların hangisinde Rusya'nın etkisinden söz edilebilir?

- A) Kabakçı Mustafa Olayı
B) Sinop'ta Osmanlı donanmasının yakılması
C) Yeniçeri ayaklanmaları
D) Âyan ayaklanmaları
E) Genç Osman'ın öldürülmesi

10. XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti ile Avrupa devletleri arasında;

- I. azınlıklar,
II. kutsal yerler,
III. yeniçeriler

konularından hangilerinin sorun olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

11. İngiltere'nin Osmanlı toprak bütünlüğünü Rusya'ya karşı desteklemesinde etkili olan neden aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Sosyalizmin Anadolu'ya yayılmasının önüne geçmek
B) Osmanlı Devleti'ndeki azınlık haklarını korumak
C) Osmanlı Devleti'nden elde ettiği kapitülasyonları devam ettirmek
D) Rusya'nın rejiminin yayılmasının önüne geçmek
E) Rusya'nın Akdeniz'e inmesini engellemek

12. Osmanlı Devleti, Avrupa devletleriyle imzaladığı Paris Antlaşması'na yapacağı ıslahatlara Avrupa devletlerinin müdahalesini engellemeye yönelik maddeler koymaya çalışmıştır.

Osmanlı Devleti'nin bu faaliyeti ile;

- I. bağımsız iç politika takip etme,
II. azınlık isyanlarını engelleme,
III. Avrupa ile birlikte hareket etme

durumlarından hangilerini amaçladığı savunulabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

1066588

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
0 0 0 0 0 0	1 A B C D E 11 A B C D E
1 1 1 1 1 1	2 A B C D E 12 A B C D E
2 2 2 2 2 2	3 A B C D E 13 A B C D E
3 3 3 3 3 3	4 A B C D E 14 A B C D E
4 4 4 4 4 4	5 A B C D E 15 A B C D E
5 5 5 5 5 5	6 A B C D E 16 A B C D E
6 6 6 6 6 6	7 A B C D E 17 A B C D E
7 7 7 7 7 7	8 A B C D E 18 A B C D E
8 8 8 8 8 8	9 A B C D E 19 A B C D E
9 9 9 9 9 9	10 A B C D E 20 A B C D E